

ZASADY OCENIANIA NA LEKCJACH GEOGRAFII W KLASIE V SZKOŁY PODSTAWOWEJ **w roku szkolnym 2025/2026**

I. Każdy uczeń oceniany jest zgodnie z zasadami sprawiedliwości.

II. Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów.

1. Formy oceniania

- a) Sprawdziany,
- b) Kartkówki,
- c) Wypowiedzi ustne,
- d) Aktywność na zajęciach,
- e) Praca w grupie,
- f) Prace długoterminowe, projekty (dla uczniów chętnych),
- g) Udział w konkursach.

2. Częstotliwość oceniania:

Sprawdziany - po każdym dziale, materiał obejmujący dział, zapowiedziany na tydzień przed, stopień wpisywany do dziennika na kolor czerwony

Kartkówki - według potrzeb, materiał obejmujący maksymalnie trzy jednostki tematyczne lub materiał obejmujący więcej niż trzy jednostki tematyczne, **nie muszą być zapowiedziane nie mogą być poprawiane**, stopień wpisywany do dziennika na kolor zielony

Wypowiedzi ustne 1-2 - materiał obejmujący maksymalnie trzy jednostki tematyczne, bez zapowiedzi stopień wpisywany do dziennika na kolor zielony

Prace długoterminowe, projekty - według potrzeb, materiał wskazany przez nauczyciela, termin określa nauczyciel, stopień wpisywany do dziennika na kolor zielony

Praca na lekcji – obejmuje materiał bieżący, (samodzielna praca na lekcji, praca w grupie, aktywność na lekcji, analiza wykresów, tabel z danymi statystycznymi, rysunków, wyciąganie wniosków, itp.),

Konkursy geograficzne - uczeń uzyskuje częściową ocenę bardzo dobrą lub celującą w zależności od rangi (etapu) konkursu lub zdobytego miejsca. Za zakwalifikowanie się do finału Małopolskiego Konkursu Geograficznego lub zdobycie tytułu Laureata ww. konkursie uczeń otrzymuje celującą ocenę roczną

III. Proces oceniania.

1. Na zajęciach lekcyjnych uczeń ma obowiązek posiadać podręcznik, zeszyt przedmiotowy, podstawowe przybory szkolne oraz materiały zlecone przez nauczyciela.

2. Uczeń za pracę na lekcji otrzymuje plusy (za 5 zgromadzonych „plusów” uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą. za brak pracy na lekcji,- pięć minusów odpowiada ocenie niedostatecznej).).

3. Uczeń może zgłosić jedno nieprzygotowanie w trakcie półrocza (brak przygotowania do wypowiedzi ustnej, brak pomocy niezbędnych do lekcji.), **z wyjątkiem zaplanowanych sprawdzianów, konturówek, kartkówek i lekcji powtórzeniowych.** Każde kolejne zgłoszone nieprzygotowanie równoznaczne jest z otrzymaniem stopnia niedostatecznego. Uczeń zgłasza nieprzygotowanie zawsze przy sprawdzaniu obecności. W przypadkach losowych, na prośbę rodzica, może być nieprzygotowany po raz drugi. O powyższym fakcie uczeń jest zobowiązany poinformować nauczyciela na początku lekcji.

4. Sprawdzian zapowiadany jest z tygodniowym wyprzedzeniem z jednoczesną adnotacją w dzienniku lekcyjnym.

5. Nauczyciel sprawdza i ocenia prace klasowe w terminie do dwóch tygodni (14 dni roboczych) od jej daty. 6. Ustala się następujące kryteria procentowe przy ustalaniu stopni ze sprawdzianów i kartkówek:

- 100% celujący
- 99–90% bardzo dobry
- 89–71% dobry
- 70–50% dostateczny
- 49–31% dopuszczający
- 30% niedostateczny

7. Każdy uczeń na własną prośbę ma prawo poprawić ocenę niesatysfakcjonującą go ze sprawdzianu. Poprawa jest dobrowolna i odbywa się w ciągu jednego tygodnia od dnia podania informacji o ocenach. Uczeń poprawia pracę tylko 1 raz, obie oceny są wpisywane do dziennika, a pod uwagę jest brana ocena poprawkowa

8. W przypadku nieobecności podczas sprawdzianu uczeń przystępuje do sprawdzianu najpóźniej w ciągu dwóch tygodni po powrocie do szkoły. Po upływie tego terminu, nauczyciel wskazuje termin zaliczenia.

9. W przypadku nieobecności podczas kartkówki o formie i terminie zaliczenia decyduje nauczyciel przedmiotu.

10. Nieobecność ucznia na lekcji nie zwalnia go z przygotowania się do lekcji i możliwości odpowiedzi lub pisania kartkówki. **Dotyczy to również ucznia, który brał udział w zawodach sportowych czy innych imprezach organizowanych przez szkołę**

11. Sprawdzone i ocenione prace kontrolne wkładane są do teczek, które przechowuje nauczyciel przez okres bieżącego roku szkolnego. Na prośbę ucznia lub rodzica (prawnego opiekuna) nauczyciel okazuje dany dokument do wglądu na terenie szkoły.

12. Oceny klasyfikacyjne śródroczne i roczne ustala nauczyciel prowadzący poszczególne zajęcia edukacyjne na podstawie ocen bieżących. Roczna ocena wystawiana jest na podstawie oceny śródrocznej i ocen z drugiego półrocza.

13. Nauczyciel w czasie każdej formy aktywności informuje uczniów o dokonanej ocenie.

14. Informacja o stopniach jest przekazywana rodzicom (prawnym opiekunom) w trakcie ogólnych zebrań klasowych i konsultacjach.

15. Na prośbę ucznia lub rodzica (prawnego opiekuna) nauczyciel jest zobowiązany do podania bieżących informacji o stopniach w uzgodnionym czasie.

16. Uczeń, który opuścił 50% zajęć lekcyjnych nie jest klasyfikowany.

17. Rodzice ucznia (prawni opiekunowie) mogą zgłosić pisemny wniosek do nauczyciela prowadzącego dane zajęcia edukacyjne w sprawie uzyskania wyższej niż przewidywana roczna ocena klasyfikacyjna. Wniosek powinien otrzymać nauczyciel w ciągu 3 dni od dostarczenia rodzicom informacji przez wychowawcę.

Szczegółowe warunki dla napisania takiej prośby zamieszczone są **w statucie szkoły &48**

Uczeń, który chce uzyskać wyższą ocenę niż przewidywana roczna ocena klasyfikacyjna z geografii musi spełnić co najmniej dwa z następujących warunków:

a) frekwencja ucznia na zajęciach edukacyjnych w danym semestrze powinna wynosić minimum 80%,

- b) uczeń zmienił szkołę w trakcie semestru,
- c) uczeń uzyskał wyższe oceny klasyfikacyjne z danego przedmiotu w poprzednim semestrze,
- d) uczeń w trakcie semestru został dotknięty zdarzeniem losowym (np.: śmierć bliskiego członka rodziny, zaginięcie bliskiego członka rodziny, rozwód rodziców, pożar domu, lub inny przypadek utraty mienia rodzinnego),
- e) zmiana nauczyciela danego przedmiotu w trakcie semestru,
- f) długotrwała choroba w trakcie semestru.

Forma poprawy przewidywanej rocznej oceny klasyfikacyjnej z geografii:

- a) sprawdzian pisemny i ustny obejmujący wiadomości i umiejętności z materiału przewidzianego do realizacji w danym roku szkolnym.

18. Nauczyciel obniża wymagania w stosunku do ucznia, u którego stwierdzono trudności w uczeniu się uniemożliwiające sprostanie podstawowym wymaganiom edukacyjnym realizowanego programu nauczania, potwierdzone badaniami i pisemną opinią Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej.

Dysleksja rozwojowa, dysortografia

- uczeń ma możliwość uzupełniania prac pisemnych wypowiedzią, jeśli wyrazi taką potrzebę
- oceniając prace pisemne nie obniża się punktacji za opuszczanie liter, ich gubienie czy też przestawianie, jeśli nie wpływa to na zmianę znaczenia wyrazu
- uznaje się zapis fonetyczny wyrazu
- wydłużamy czas na napisanie pracy klasowej/ sprawdzianu/ testu
- sprawdziany i kartkówki oceniane są na podstawie poziomu opanowanej wiedzy, stylu i poprawności językowej z pominięciem poprawności ortograficznej
- trafność interpretacji jest przedkładana nad ocenę szczegółowej poprawności zapisu symboli i znaków graficznych
- powtarzamy polecenia i upewniamy się, czy zostały dobrze przez ucznia zrozumiane
- uczeń nie jest wrywany do odczytania,
- wspomagamy pytaniami pomocniczymi przy odpowiedziach ustnych
- postępy w nauce, systematyczność pracy oraz zaangażowanie w pokonywanie oraz niwelowanie dysfunkcji wpływa na ocenę semestralną/ roczną

Dysgrafia

- akceptuje się pismo drukowane
- pozwolenie na pisanie prac domowych na komputerze
- podczas sprawdzianu stosowanie testów wyboru, zdań niedokończonych, co pozwoli skoncentrować się na treści a nie na pisowni
- nie ocenia się ucznia za charakter i estetykę pisma, przy ocenie zeszytu przedmiotowego brane są pod uwagę kompletne i poprawne pod względem merytorycznym notatki
- w przypadku nieczytelnych zapisów lub prac uczeń ma obowiązek odczytania ich - przewaga wypowiedzi ustnych nad pisemnymi
- dopuszcza się niski poziom graficzny wykresów i rysunków
- postępy w nauce, systematyczność pracy oraz zaangażowanie w pokonywanie oraz niwelowanie dysfunkcji wpływa na ocenę semestralną/ roczną

Uczeń z ADHD

- posadzić ucznia z dala od okna
- nie odpytywać w stanie silnego pobudzenia
- wyznaczyć uczniowi konkretny cel i działanie

- dzielić zadania na mniejsze, możliwe do zrealizowania etapy
- wydawać jasno sprecyzowane polecenia
- wydłużać czas odpowiedzi
- prosić ucznia o powtórzenie poleceń
- często nawiązywać kontakt wzrokowy
- przypominać o terminowych zadaniach

Uczeń z chorobą przewlekłą

- pomoc w pokonywaniu trudności
- umożliwienie korzystania przez ucznia na zajęciach ze sprzętu, medycznego i leków zgodnie z zaleceniami lekarza
- dostosowanie miejsca pracy ucznia zgodnie z wymogami lekarza
- w przypadku dłuższej nieobecności umożliwienie zaliczania materiału w dodatkowych terminach
- stosowanie metod uspołecznienia

Uczeń ze sprawnością intelektualną niższą niż przeciętna (dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych możliwości psychofizycznych dziecka)

- zmniejszenie ilości, stopnia trudności i obszerności zadań
- dzielenie materiału na mniejsze partie, wyznaczenie czasu na ich opanowanie i odpytywanie
- wydłużanie czasu na odpowiedzi
- odpytywanie po uprzedzeniu, kiedy i z czego dokładnie uczeń będzie pytany
- wymagania w wypowiedaniu się na określony temat ograniczyć do kilku krótkich, prostych zdań
- częste podchodzenie do ucznia w trakcie samodzielnej pracy w celu udzielania dodatkowych wyjaśnień
- potrzeba większej ilości czasu i powtórzeń na opanowanie materiału
- wspomaganie pytaniami pomocniczymi przy odpowiedziach ustnych
- nagradzanie wysiłku wkładanego przez ucznia w wykonywanie zadań
- więcej czasu na czytanie tekstów, poleceń, instrukcji, szczególnie podczas samodzielnej pracy lub sprawdzianów, w miarę potrzeby pomagać w ich odczytaniu
- nie należy wymagać by uczeń czytał głośno przy klasie nowy tekst
- podawać jasne kryteria oceny prac pisemnych (wiedza, dobór argumentów, logika wywodu, treść, styl, kompozycja itd.)
- uczenie tworzenia schematów pracy, planowania kompozycji wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie)
- największe znaczenie dla oceny końcowej ucznia z przedmiotu mają: wysiłek ucznia, jego starania i motywacja oraz stopień zainteresowania przedmiotem, obowiązkowość i poziom wypowiedzi ustnych. **Uczeń z afazją**
- formułowanie krótki i prostych poleceń
- kontrolowanie czy uczeń zrozumiał polecenie, udzielanie dodatkowych wyjaśnień
- wydłużenie czasu na wykonywanie zadań
- podawanie najważniejszych informacji w ciągu pierwszych 15 minut lekcji
- wykorzystywanie etykiet, fiszek, tablic poglądowych
- wykorzystywanie metod globalnych, syntetycznych i poglądowych

- tworzenie spokojnej atmosfery w trakcie wypowiedzi ustnych,
- uwzględnienie problemów z wymową i artykulacją w czasie wypowiedzi,
- umożliwienie uzupełnienia wypowiedzi ustnej zapisem

Uczeń z autyzmem

- omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności (pamiętając, że obniżenie wymagań nie może zejść poniżej podstawy programowej),
- podawanie poleceń w prostszej formie, dzielenie złożonych treści na proste, bardziej zrozumiałe części (im bardziej złożone zadanie, tym większe prawdopodobieństwo, że uczeń zablokuje się i nawet nie rozpocznie jego wykonywania albo zaprzestanie wykonywania w trakcie),
- stosowanie pochwał ucznia, który już pamięta o czymś, o czym wcześniej zapomniał (nienależy oczerniać go ani nie „męczyć”, gdy mu się to nie uda; uczeń z może zacząć wierzyć, iż nie potrafi zapamiętać, że np. musi przynieść na zajęcia wymagane rzeczy),
- wprowadzanie nowych treści i zadań wymaga szczegółowych objaśnień (często bardziej przydatne okazują się instrukcje obrazkowe w porównaniu ze słownymi bądź kombinacja jednych i drugich),
- przywoływanie uwagi ucznia (uczniowie mogą koncentrować się na jakiś dźwiękach lub ruchomych obiektach i nie być w stanie odwrócić od nich uwagi), - wykorzystywanie szczególnych talentów ucznia (np. pamięć związaną z przeczytanymi książkami, usłyszczanymi przemówieniami czy statystykami),
- nie krytykować, nie oceniać negatywnie wobec klasy korzystać z pomocy nauczyciela wspomagającego przy odczytywaniu poleceń i tekstów oraz przy zapisywaniu odpowiedzi.

Uczeń z Zespołem Aspergera

- omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności (pamiętając, że obniżenie wymagań nie może zejść poniżej podstawy programowej),
- systematyczne przywoływanie uwagi i kontaktu wzrokowego stosowanie prostych, jasnych komunikatów bezpośrednio do ucznia,
- ustalenie systemu nagradzania za właściwe zachowanie i aktywność na lekcji i konsekwentnie jego wdrażanie i przestrzeganie,
- wydłużenie lub ustalenie określonego czasu pracy,
- przygotowanie ucznia do wszelkich zmian w otoczeniu i rozkładzie dnia,
- utrzymywanie systematycznych kontaktów z rodzicami ucznia,
- zachęcanie do nawiązywanie kontaktów z rówieśnikami,
- dbanie o optymalną pozycję ucznia autystycznego w klasie,
- nie krytykować, nie oceniać negatywnie wobec klasy,
- korzystać z pomocy nauczyciela wspomagającego przy odczytywaniu poleceń i tekstów oraz przy zapisywaniu odpowiedzi.

Kryteria oceny odpowiedzi ustnej z geografii

- obejmują zakres i poprawność wiedzy geograficznej,
- umiejętność samodzielnego formułowania wypowiedzi,
- sposób argumentacji i logiczne powiązanie faktów, a także poprawność językową i sposób posługiwania się terminologią.

Szczegółowe kryteria oceny odpowiedzi ustnej z geografii:

Zakres i poprawność wiedzy:

Celująca: Wypowiedź wyczerpująca, bezbłędna, pogłębiona, wykraczająca poza program, z swobodnym operowaniem faktami i integracją wiedzy z różnych dziedzin geografii.

Bardzo dobra: Wypowiedź bezbłędna, wyczerpująca i samodzielna, z poprawną terminologią i swobodnym operowaniem faktami.

Dobra: Wypowiedź z mało istotnymi błędami merytorycznymi, samodzielna, ale niepełna, z omówieniem podstawowych zagadnień.

Dostateczna: Wypowiedź zawierająca niezbędną wiedzę i umiejętności, choć możliwa jest niepełna lub z niewielkimi błędami merytorycznymi.

Dopuszczająca: Wypowiedź z niewielkimi błędami, niepełna, ale zawiera niezbędną wiedzę do dalszego kształcenia; możliwe błędy językowe.

Niedostateczna: Wypowiedź z poważnymi błędami merytorycznymi, niesamodzielna, pomijająca najważniejsze zagadnienia, brak podstawowych faktów geograficznych.

Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 5
oparte na Programie nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa autorstwa Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic

Wymagania na poszczególne oceny				
na ocenę dopuszczającą	na ocenę dostateczną	na ocenę dobrą	na ocenę bardzo dobrą	na ocenę celującą
1. Mapa Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala, legenda mapy</i> • wymienia elementy mapy • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wysokość bezwzględna, wysokość względna</i> • odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie poziomicowej • podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych • wymienia różne rodzaje map • odczytuje informacje z planu miasta 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje za pomocą legendy znaki kartograficzne na mapie • stosuje legendę mapy do odczytania informacji • odczytuje skalę mapy • rozróżnia rodzaje skali • oblicza wysokość względną na podstawie wysokości bezwzględnej odczytanej z mapy • odczytuje informacje z mapy poziomicowej i mapy hipsometrycznej • wyszukuje w atlasie przykłady map: ogólnogeograficznej, krajobrazowej, turystycznej i planu miasta 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia na mapie znaki punktowe, liniowe i powierzchniowe • rysuje podziałkę liniową • wyjaśnia, dlaczego każda mapa ma skalę • oblicza odległość na mapie wzdłuż linii prostej za pomocą skali liczbowej • wyjaśnia, jak powstaje mapa poziomicowa • wyjaśnia różnicę między obszarem nizinnym, wyżynnym a obszarem górskim • wyjaśnia różnicę między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową • przedstawia sposoby orientowania mapy w terenie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobiera odpowiednią mapę w celu uzyskania określonych informacji geograficznych • przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową • oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej • oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej • oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej • rozpoznaje przedstawione na mapach poziomicowych formy terenu • rozpoznaje formy ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej • omawia zastosowanie map cyfrowych • podaje różnice między mapą turystyczną a planem miasta 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się planem miasta w terenie • podaje przykłady wykorzystania map o różnej treści • analizuje treść map przedstawiających ukształtowanie powierzchni Polski • czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego • projektuje i opisuje trasę wycieczki na podstawie mapy turystycznej lub planu miasta
2. Krajobrazy Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>krajobraz</i> • wymienia składniki krajobrazu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje pasy rzeźby terenu w Polsce • opisuje krajobraz najbliższej okolicy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego ładu i estetyki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • proponuje zmiany w zagospodarowaniu terenu najbliższej okolicy

<ul style="list-style-type: none"> •wymienia elementy krajobrazu najbliższej okolicy •wymienia pasy rzeźby terenu Polski •wskazuje na mapie Wybrzeże Słowińskie •wymienia elementy krajobrazu nadmorskiego •wymienia główne miasta leżące na Wybrzeżu Słowińskim •wymienia po jednym przykładzie rośliny i zwierzęcia charakterystycznych dla Wybrzeża Słowińskiego •wskazuje na mapie Pojezierze Mazurskie •odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim •wskazuje na mapie pas Nizin Środkowopolskich oraz Nizinę Mazowiecką •wskazuje na mapie największe rzeki przecinające Nizinę Mazowiecką •wskazuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej •podaje nazwę parku narodowego leżącego w pobliżu Warszawy •określa położenie Warszawy na mapie Polski •wymienia najważniejsze obiekty turystyczne Warszawy •wskazuje na mapie pas Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską •wskazuje na mapie największe miasta na Wyżynie Śląskiej 	<ul style="list-style-type: none"> •określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski •przedstawia główne cechy krajobrazu nadmorskiego na podstawie ilustracji •omawia cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego •wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego •przedstawia cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej •wymienia atrakcje turystyczne Niziny Mazowieckiej •opisuje cechy krajobrazu wielkomiejskiego •wymienia główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej •przedstawia cechy krajobrazu rolniczego Wyżyny Lubelskiej •omawia cechy krajobrazu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej na podstawie ilustracji •wymienia dwa przykłady roślin charakterystycznych dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej •wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr •wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego •omawia cechy pogody w górach •wymienia atrakcje turystyczne Tatr 	<p>w odniesieniu do pasów rzeźby terenu</p> <ul style="list-style-type: none"> •opisuje wpływ wody i wiatru na nadmorski krajobraz •przedstawia sposoby gospodarowania w krajobrazie nadmorskim •przedstawia wpływ lądolodu na krajobraz pojezierzy •omawia cechy krajobrazu przekształconego przez człowieka na Nizinie Mazowieckiej •przedstawia najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy •omawia znaczenie węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej •omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych •charakteryzuje czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej •charakteryzuje na podstawie ilustracji rzeźbę krasową i formy krasowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej •opisuje na podstawie ilustracji piętra roślinności w Tatrach 	<p>zagospodarowania</p> <ul style="list-style-type: none"> •porównuje na podstawie mapy Polski i ilustracji rzeźbę terenu w poszczególnych pasach •wyjaśnia na podstawie ilustracji, jak powstaje jezioro przybrzeżne •wymienia obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego oraz wskazuje je na mapie •wyjaśnia znaczenie turystyki na Wybrzeżu Słowińskim •charakteryzuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na Nizinie Mazowieckiej •opisuje zabudowę i sieć komunikacyjną Warszawy •omawia atrakcje turystyczne na Szlaku Zabytków Techniki •opisuje za pomocą przykładów rolnictwo na Wyżynie Lubelskiej •opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej •charakteryzuje na podstawie mapy atrakcje turystyczne Szlaku Orlich Gniazd •przedstawia argumenty potwierdzające różnicę w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich •opisuje dziedzictwo przyrodnicze Tatr 	<ul style="list-style-type: none"> •prezentuje projekt planu zagospodarowania terenu wokół szkoły •przygotowuje prezentację multimedialną na temat Wybrzeża Słowińskiego z uwzględnieniem elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego •przedstawia zróżnicowanie krajobrazu krain geograficznych w pasie pojezierzy na podstawie mapy •analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki rozwoju rolnictwa na Nizinie Mazowieckiej •planuje na podstawie planu miasta wycieczkę po Warszawie •przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazie Wyżyny Śląskiej wynikające z działalności człowieka •analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej •przedstawia historię zamków znajdujących się na Szlaku Orlich Gniazd •wyjaśnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr
---	--	---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> •wskazuje na mapie Polski Wyżynę Lubelską •wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej •określa na podstawie mapy Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej •podaje nazwę parku narodowego leżącego na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej •podaje nazwy zwierząt żyjących w jaskiniach na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej •określa na podstawie mapy położenie Tatr •wskazuje na mapie Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie 				
--	--	--	--	--

3. Lądy i oceany

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wskazuje na globusie i mapie świata bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe •wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie •wymienia największych podróżników biorących udział w odkryciach geograficznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia, co to są siatka geograficzna i siatka kartograficzna •wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie •porównuje powierzchnię kontynentów i oceanów na podstawie diagramów •wskazuje akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •podaje przyczyny odkryć geograficznych •wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy geograficznej Marca Polo •opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •określa na globusie i mapie położenie punktów, kontynentów i oceanów na kuli ziemskiej •opisuje podróże odkrywcze w okresie od XVII w. do XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •oblicza różnicę wysokości między najwyższym szczytem na Ziemi a największą głębokością w oceanach •przedstawia znaczenie odkryć geograficznych
--	---	--	---	--

4. Krajobrazy świata

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia znaczenie terminu <i>pogoda</i> •wymienia składniki pogody •wyjaśnia znaczenie terminu <i>klimat</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem •odczytuje z klimatogramu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wskazuje na mapie klimatycznej obszary o najwyższej oraz najniższej średniej rocznej temperaturze 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •oblicza średnią roczną temperaturę powietrza •oblicza różnicę między średnią 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi na
--	---	--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> •wymienia na podstawie mapy tematycznej strefy klimatyczne Ziemi •wymienia na podstawie ilustracji strefy krajobrazowe Ziemi •wskazuje na mapie strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej •podaje nazwy warstw wilgotnego lasu równikowego i wskazuje te warstwy na ilustracji •rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sawanna, step</i> •wskazuje na mapie strefy sawann i stepów •wymienia gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla sawann i stepów •wyjaśnia znaczenie terminu <i>pustynia</i> •wskazuje na mapie obszary występowania pustyń gorących i pustyń lodowych •rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla pustyń gorących i pustyń lodowych •wskazuje na mapie położenie strefy krajobrazów śródziemnomorskich •wymienia na podstawie mapy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym 	<p>temperaturę powietrza i wielkość opadów atmosferycznych w danym miesiącu</p> <ul style="list-style-type: none"> •wymienia typy klimatów w strefie umiarkowanej •omawia na podstawie mapy stref klimatycznych i klimatogramów klimat strefy wilgotnych lasów równikowych oraz klimat strefy lasów liściastych i mieszanych •omawia na podstawie ilustracji warstwową budowę lasów strefy umiarkowanej •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>preria, pampa</i> •omawia charakterystyczne cechy klimatu stref sawann i stepów •opisuje na podstawie ilustracji świat roślin i zwierząt pustyń gorących i pustyń lodowych •wymienia cechy charakterystyczne klimatu śródziemnomorskiego •wymienia obiekty turystyczne w basenie Morza Śródziemnego •wymienia charakterystyczne cechy klimatu stref tajgi i tundry •wskazuje na mapie położenie najwyższych łańcuchów górskich innych niż Himalaje •charakteryzuje krajobraz wysokogórski w Himalajach •opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach 	<p>powietrza</p> <ul style="list-style-type: none"> •wskazuje na mapie klimatycznej obszary o największej i najmniejszej rocznej sumie opadów •porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne w klimacie morskim i kontynentalnym •wymienia kryteria wydzielenia stref krajobrazowych •przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej •charakteryzuje warstwy wilgotnego lasu równikowego •charakteryzuje na podstawie ilustracji krajobrazu sawann i stepów •omawia klimat stref pustyń gorących i pustyń lodowych •omawia rzeźbę terenu pustyń gorących •omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego •charakteryzuje cechy krajobrazu tajgi i tundry •charakteryzuje na podstawie ilustracji piętra roślinne w Himalajach 	<p>temperatura powietrza w najcieplejszym miesiącu i najzimniejszym miesiącu roku</p> <ul style="list-style-type: none"> •oblicza roczną sumę opadów •prezentuje przykłady budownictwa, sposoby gospodarowania i zajęcia mieszkańców stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych •porównuje cechy krajobrazu sawann i stepów •omawia przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefach pustyń gorących i pustyń lodowych •prezentuje przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefie śródziemnomorskiej •porównuje budownictwo i życie mieszkańców stref tajgi i tundry •analizuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach i jej wpływ na życie ludności 	<p>podstawie map tematycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> •omawia wpływ człowieka na krajobraz Ziemi •porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanych strefy umiarkowanej pod względem klimatu, roślinności i świata zwierząt •analizuje strefy sawann i stepów pod względem położenia, warunków klimatycznych i głównych cech krajobrazu •przedstawia podobieństwa i różnice między krajobrazami pustyń gorących i pustyń lodowych •opisuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji zróżnicowanie przyrodnicze i kulturowe strefy śródziemnomorskiej •porównuje rozmieszczenie stref krajobrazowych na Ziemi i pięter roślinności w górach
---	---	--	---	---

<ul style="list-style-type: none">• rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla strefy śródziemnomorskiej• wymienia gatunki upraw charakterystycznych dla strefy śródziemnomorskiej• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tajga</i>, <i>tundra</i>, <i>wieloletnia zmarzlina</i>• wskazuje na mapie położenie stref tajgi i tundry• rozpoznaje gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi i tundry• wskazuje na mapie Himalaje• wymienia charakterystyczne dla Himalajów gatunki roślin i zwierząt				
---	--	--	--	--